

Departementet for Børn, Unge og Familier
Imaneq 4
Postboks 260
3900 Nuuk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

Sendt til iian@nanog.gl med kopi til kisa@nanog.gl

DOK. NR. 23/01684-2

14. AUGUST 2023

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL HANDLINGSPLAN FOR EFTERLEVELSE AF FN'S HANDICAPKONVENTION

Departementet for Børn, Unge og Familier har ved e-mail af 10. juli 2023 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til handlingsplan for efterlevelse af FN's handicapkonvention 2024-2034.

Instituttet finder det særdeles positivt, at Naalakkersuisut har besluttet at fremme initiativet om at udarbejde en handlingsplan, som skal sikre efterlevelse af FN's handicapkonvention.

En handicappolitisk handlingsplan er et vigtigt redskab til at sikre, at udviklingen i rettighederne for mennesker med handicap går den rigtige vej. Handlingsplanen vil således være et menneskeretligt fremskridt.

Vi ser frem til at deltage i referencegruppens arbejde med at følge gennemførelsen af handlingsplanen.

Instituttet har følgende bemærkninger til udkastet:

HANDLINGSPLANEN UNDLADER AT ADRESSERE VÆSENTLIGE BARRIERER FOR MENNESKER MED HANDICAP I GRØNLAND

Handlingsplanen bygger på redegørelsen for Grønlands efterlevelse af FN's handicapkonvention fra 2022. Handlingsplanen adresserer dog ikke alle de barrierer og udfordringer, som redegørelsen afdækkede. Det gælder blandt andet følgende barrierer og udfordringer:

Redegørelsen pegede på, at en væsentlig barriere for inklusion på arbejdsmarkedet er manglende viden blandt arbejdsgivere om, hvordan mennesker med handicap bedst rummes, og hvilke tilpasninger de har behov for (redegørelsens side 58). Handlingsplanen indeholder imidlertid ikke nogen initiativer, der direkte henvender sig til arbejdsgiverne. Det forslag til Inatsisartutlov om ligestilling og anti-

diskrimination, der blev sendt i høring tidligere på året og er omtalt i handlingsplanens afsnit 3.10.1, indeholdt heller ikke en udtrykkelig ret til rimelig tilpasning for mennesker med handicap.

Redegørelsen fremhævede desuden, at der er en generel mangel på egnede boliger til mennesker med handicap (redegørelsens side 53). Blandt andet har Tilioq konstateret, at flere psykisk sårbare personer bliver udkrevet fra psykiatriske afdelinger til hjemløshed (udkastets afsnit 3.7). Handlingsplanen lægger op, at Naalakkersuisut vil arbejde for at afdække problemets omfang og i samarbejde med kommunerne finde frem til en løsning (afsnit 3.7.3). Denne indsats er dog ikke nærmere konkretiseret, og der er ikke fastsat nogen målsætninger eller en tidshorisont.

Redegørelsen påpegede derudover, at der mangler blindeskrift i hele sundhedsvæsenet (redegørelsens side 63). Dette fremgår også af udkastet til handlingsplanen, men den iværksætter ikke nogen konkrete initiativer for at imødegå det. Det angives blot, at tilgængelighed tænkes ind i den løbende renovering og nybyggeri, men der er ikke fastsat målsætninger eller en tidshorisont (udkastets afsnit 3.5.3).

Endelig kan nævnes, at indsatsen for at opspore og forebygge vold og seksuelle overgreb mod børn og unge med handicap ikke er adresseret i redegørelsen eller handlingsplanen, selvom det fortsat er et udbredt problem. Handlingsplanen for efterlevelsen af FN's børnekonvention fra december 2022 indeholder nogle initiativer på dette område, men henset til at børn med handicap er særligt udsatte, bør det også adresseres her.

Det vil efter instituttets opfattelse styrke handlingsplanens funktion som retningsgivende for handicappolitikken, hvis den i højere grad begrunder de prioriteringer, der er foretaget, og nærmere uddyber de initiativer, der iværksættes.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet tilpasser handlingsplanen, så den nærmere forholder sig til de barrierer og udfordringer, mennesker med handicap oplever, og uddyber de indsatser, der iværksættes for at imødegå dem.

HANDLINGSPLANEN BØR BYGGE PÅ KLARE MÅLSÆTNINGER

Klare målsætninger er et fundamentalt element i en handlingsplan for at kunne måle og sikre, at den har den tilsigtede effekt. Ikke alle målsætninger kan gøres op i tal eller procenter. Nogle egner sig bedre

til andre former for målopfyldeskriterier, men i alle tilfælde bør målopfyldelsen beskrives klart og præcist.

Udkastet til handlingsplanen angiver ikke konkrete målsætninger for de enkelte indsatsområder. Dette begrundes med, at der mangler data af god kvalitet at fastsætte målsætningerne ud fra. I stedet nedsættes en ekspertgruppe med repræsentanter fra forskellige myndigheder, der skal aflevere en redegørelse i 2024 over, hvilke indikatorer der bør fastsættes, og hvilke data der er tilgængelige (udkastets afsnit 4.3).

Det er afgørende, at disse indikatorer/målsætninger bliver fastlagt snarest muligt, og at ekspertgruppen og departementet inddrager handicaporganisationerne og andre interessenter i formuleringen af dem.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet tydeliggør i handlingsplanen, hvordan ekspertgruppen skal tilrettelægge sit arbejde med at udvikle indikatorerne, og hvordan indikatorerne herefter vil blive fastlagt, herunder hvordan handicaporganisationerne og andre interessenter inddrages i disse processer.

Nogle af initiativerne vil der allerede kunne fastsættes specifikke indikatorer/målsætninger for nu, og de behøver derfor ikke afvente ekspertgruppen. For eksempel kan nævnes initiativet om at uddanne flere lærere med kompetencer inden for specialundervisning (udkastets afsnit 3.2.2), hvor Uddannelsesstyrelsen allerede indsamler og offentliggør tal hvert år (redegørelsens side 42), og initiativet om at skabe et tilgængeligt nødberedskab (udkastets afsnit 3.10.7).

Institut anbefaler derfor:

- At departementet beskriver de enkelte initiativers målopfyldeskriterier og tidsramme ved alle de initiativer, der ikke afhænger af ekspertgruppens arbejde med monitorering.

HANDLINGSPLANENS ØKONOMISKE RAMME BØR TYDELIGGØRES

Det er kun få steder i handlingsplanen, at den økonomiske ramme for initiativerne er beskrevet. Det gælder kun for gennemførelsen af handicapstøtteleven (udkastets afsnit 3.1.5), opnormering af børn- og ungepsykiatrien (afsnit 3.5.1) og bevillingen til Tilioq (afsnit 3.9.2).

For ingen af de øvrige initiativer er det beskrevet, hvordan de skal finansieres. Det gælder blandt andet forslaget om at etablere en særligt

tilrettelagt uddannelse for mennesker med handicap (afsnit 3.2.3) og produktionsskolelignende forløb (afsnit 3.4.4).

Den manglende både generelle og konkrete økonomiske ramme for handlingsplanen og dens initiativer risikerer at svække initiativernes gennemførelse i praksis.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet nærmere beskriver den økonomiske ramme for de enkelte initiativer i handlingsplanen.

ARBEJDET MED AT SKABE ET BEDRE DATAGRUNDLAG

Det er positivt, at handlingsplanen har fokus på at skabe et bedre datagrundlag på handicapområdet. Dette er både et selvstændigt indsatsområde (udkastets afsnit 3.6) og en central del af opfølgningen på handlingsplanen (afsnit 4.3).

Det er i den forbindelse væsentligt, at de retningslinjer, der udarbejdes for kommunernes rapportering af data (afsnit 3.6.1), tager højde for, at data skal være sammenlignelige på tværs af kommunerne. Det har hidtil været vanskeligt, blandt andet fordi kommunerne registrerer forskelligt.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet sikrer, at retningslinjerne tager højde for, at data skal være sammenlignelige på tværs af kommunerne, og at handicaporganisationer og andre interessenter får mulighed for at blive inddraget i udarbejdelsen af retningslinjerne.

KOORDINERING AF HANDICAPPOLITISK LOVGIVNING

En af fordelene ved en national handicappolitisk handlingsplan er, at den skaber et overblik over mennesker med handicaps behov og vilkår. Derved kan lovgiver og myndighederne sikre helhedstænkning og sammenhænge mellem politikområder.

Handlingsplanen nedsætter et tværdepartementalt handicapudvalg. Det er relevant at overveje, om dette udvalg – på grundlag af handlingsplanen – også burde have til opgave at koordinere al lovgivning, der vedrører mennesker med handicap.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet overvejer at udvide det tværdepartementale handicapudvalgs opgaveportefølje til også at omfatte

koordinering af lovgivning, der vedrører mennesker med handicap.

HANDLINGSPLANENS TIDSHORISONT BØR OVERVEJES

Handlingsplanen er sat til at løbe fra 2024-2034. Dette er en lang periode for en handlingsplan henset til, at det er svært at overskue behovene og udfordringerne på handicapområdet i løbet af det næste årti. Flere af initiativerne i handlingsplanen vil også kunne gennemføres inden for en væsentligt kortere årrække, såsom at udarbejde vejledninger og strategier og etablere kursus- og rådgivningstilbud.

Det må forventes at blive nødvendigt at foretage en gennemgribende opdatering af selve handlingsplanen inden for nogle år for at afspejle nye udfordringer og initiativer. Det vil formentlig være relevant at igangsætte dette arbejde inden for senest 4-5 år.

Instituttet anbefaler derfor:

- At departementet forkorter handlingsplanens varighed eller på anden måde sikrer, at handlingsplanen løbende bliver opdateret med nye indsatsområder og initiativer.

Der henvises til departementets sagsnummer 2023-5004.

Med venlig hilsen

Peter Kristian Hjaltason

SPECIALKONSULENT